

1 Saatekirje

Tampereen alueen ihmistieteiden eettiselle toimikunnalle

Pyydän toimikunnan lausuntoa tutkimuksemme eettisyydestä. Ylöjärven kaupungin terveystietokeskus jatkotutkimuksessa tutkitaan terveystietokeskus asiakkaiden terveystietokeskus käyttöä. Tutkimusta rahoittaa Ylöjärven kaupunki.

Perustelu lausuntopyynnölle

Tutkimuksen rahoittaja ei edellytä tutkimusluvassaan eettistä arviointia, mutta koska tutkimuksessa käytetään potilastietojärjestelmän rekisteritietoja, näemme tarpeellisena pyytää toimikunnan arviointia tutkimuksen eettisestä hyväksyttävyydestä. Lisäksi tutkimustuloksia tullaan julkaisemaan mahdollisesti sellaisissa alan lehdissä, jotka edellyttävät ennakoarviointia.

Hakemukselle ei ole erityistä salassapitotarvetta.

Tutkimuksesta vastaava henkilö

Anna-Aurora Kork, tutkija,
Tampereen yliopisto, Johtamiskorkeakoulu
anna.kork@uta.fi, p. 050-318 5987

Ylöjärven terveiskioskin jatkotutkimus

Tampereen yliopisto, johtamiskorkeakoulu / Ylöjärven kaupunki

Tampereen yliopiston tutkimusryhmä:

Tutkimuksen johtaja Jarmo Vakkuri, kunnallistalouden professori, jarmo.vakkuri@uta.fi

Vastuullinen tutkija Anna-Aurora Kork, kunnallistalouden jatko-opiskelija, anna.kork@uta.fi

Elise Kosunen, yleislääketieteen professori, elise.kosunen@uta.fi

Arja Rimpelä, kansanterveystieteen professori, arja.rimpela@uta.fi

2 Tutkimussuunnitelma

Terveiskioski on perusterveydenhuollon palvelu, jossa hoitajatasoinen vastaanotto on sijoitettu kauppakeskukseen. Terveiskioskin tavoitteena on terveyden edistäminen. Kuka tahansa voi ilman ajanvarausta ja maksutta saada ehkäiseviä palveluja ja pieniä hoitotoimenpiteitä. Suomen ensimmäinen terveiskioski avattiin vuonna 2009 Ylöjärvelle. Tampereen yliopisto on arvioinut Sitran tukemia terveiskioskikokeiluja vuosina 2009–2012 kolmessa eri vaiheessa, ja näistä on tuotettu erilliset arviointiraportit. Ylöjärven kaupunki on nyt jatkanut tutkimusyhteistyötä yliopiston kanssa rahoittamalla terveiskioskin jatkotutkimuksen (2012–2013), jossa selvitetään mahdollisuuksia hyödyntää matalan kynnyksen palvelumallia kunnan palvelujärjestelmässä.

Jatkotutkimuksessa on tarkoitus selvittää terveiskioskin palvelukysynnän muodostumista keräämällä tietoa Ylöjärven kaupungin terveiskioskin asiakkaiden terveystietojen käytöstä.

Tutkimuskysymys on: Mitä terveiskioskin matalan kynnyksen palvelu merkitsee terveystietojen käytön näkökulmasta? Onko terveiskioski lisäpalvelu niille, jotka käyttävät muutenkin jo paljon palveluja vai vähentääkö terveiskioski terveyskeskuksen muuta kysyntää?

Tutkimuksessa tarkastellaan terveiskioskin suurkuluttajien palvelujen käyttöä potilastietojärjestelmästä saatavien rekisteritietojen perusteella. Hoitopolkuja tutkimalla selvitetään, mistä terveiskioskiin tehdyt toistuvat käynnit (ns. ”vakioasiakkuus”) muodostuvat. Tavoitteena on terveiskioskin asiakasryhmien ja näiden tarpeiden syvällisempi tunnistaminen. Ylöjärven kaupunki on antanut luvan käyttää käyntitietoja palvelukysynnän selvittämiseksi.

Tutkimus on osa hallintotieteen alan väitöskirjaa, jossa analysoidaan matalan kynnyksen terveystietoja.

Aineisto

Tutkimuksen aineistona käytetään potilastietojärjestelmästä tuotettuja käyntitietoja terveiskioskin suurkuluttajista. Tutkimukseen poimitaan kaikki vähintään 10 kertaa vuonna 2011 tai vuonna 2012 aikana terveiskioskissa käyneet asiakkaat (noin 50 henkilöä), sekä vertailua varten ikä- ja sukupuolikaltaistettu otanta paljon terveyskeskuksessa käyneistä asiakkaista. Poiminta toteutetaan tekemällä haku määritetyt kriteerit täyttävistä asiakkaista kaupungin terveystietojärjestelmästä (Pegasos).

Menetelmät

Tutkimuksen ehdot täyttävistä asiakkaista ajetaan listaus, jonka perusteella pystytään tarkastelemaan yksittäisen asiakkaan koko vuoden terveystietojen käytön struktuuria. Ajon toteuttaa ja käyntitiedot poimii Ylöjärven kaupungin Pegasos-tietojärjestelmän pääkäyttäjä, jolla on pääsy potilastietojärjestelmän

tietoihin. Yksilöiviä tunnistetietoja sisältäviä rekisteritietoja ei anneta tutkijoille. Tutkittaviin ei oteta yhteyttä missään tutkimuksen vaiheessa eikä heiltä pyydetä lupaa tietojen käyttämiseen. Järjestelmän pääkäyttäjän on kerättävä tiedot potilastietojärjestelmästä henkilötunnisteisina, mutta ennen tutkijoille luovuttamista käyntitiedoista poistetaan asiakkaan nimi ja sosiaaliturvatunnus.

Käyntitiedot toimitetaan listattuna postitse valtiolovelvoitetulle päätutkijalle (liite 1). Tutkija saa sellaiset käyntiä yksilöivät tilastotiedot, joissa näkyvissä on vain juokseva tunnistenumero, asiakkaan syntymävuosi sekä sukupuoli. Käyntien sisältöjä kuvaavista tiedoista näkyvät käyntipäivämäärä, suorituspaikka, palvelumuoto, käynnin luonne (kiireellisyys, ensikäynti) sekä spat- tai icpc-koodin mukaiset käyntisytyt. Tutkijoille luovutettavat käyntitiedot perustuvat valtakunnallisiin luokituksiin ja koodistoihin, eivätkä sisällä henkilökohtaisia hoitokertomuksia tai muita sen kaltaisia potilasasiakirjamerkintöjä.

Käyntilistaukset anonymisoidaan ja tiedot käsitellään anonymisti. Tutkimustiedot analysoidaan spss-tilasto-ohjelmalla käyttämällä kuvailevia tunnuslukuja ja jakautumia. Tutkimusryhmä tulkitsee tuloksia tämän aineiston perusteella. Tuloksien raportoinnissa ei ole yksilöitävissä tutkimukseen osallistuneet henkilöt. Tutkimuksen asetelmaa voidaan myöhemmin tarvittaessa täydentää terveystietokioskissa kaikille asiakkaille jaettavalla lomaketutkimuksella (kyselylomaketta ei tässä vaiheessa ole vielä suunniteltu tarkemmin).

Rahoitus, tutkimuslupa ja tutkimuksen aikataulutus

Ylöjärven kaupunki rahoittaa tutkimusta 1.6.2012–30.4.2013. Tutkimuslupa terveystietokioskin ja terveystietokeskuksen käyntitietojen käyttämiseen on saatu Ylöjärven kaupungin perusturvaosaston johtoryhmältä 6.11.2012 (liite 2). Aineiston keruu on tarkoitus alkaa joulukuussa 2012. Tutkimuksen arvioitu valmistumisaika on huhtikuussa 2013.

3 Tutkimuksesta vastaavan henkilön arviointi tutkimuksen eettisyydestä

Tutkimus noudattaa tutkimuseettisiä periaatteita ja kunnioittaa tutkittavien yksityisyyden suojaa. Tutkijoilla ei ole käytössä käyntiä yksilöiviä tunnistetietoja, joten tutkittavien anonyymiteetti pystytään suojaamaan. Tutkimuksella on tarkoitus tuottaa tietoa Ylöjärven kaupungille sen väestön terveystietopalvelujen käytöstä eikä tarkastella yksittäisten asiakkaiden palvelujen käyttöä. Tietoja ei raportoida asiakaskohtaisesti tai muutoinkaan tunnistettavasti.

**TAMPEREEN YLIOPISTO
TAMPEREEN ALUEEN IHMISTIETEIDEN
EETTINEN TOIMIKUNTA**

Lausuntopyyntö 3/2013: ”Ylöjärven terveystieteen jatkotutkimus”
(professori Jarmo Vakkuri, Johtamiskorkeakoulu, TaY).

Päätös: Toimikunta antaa puoltavan lausunnon. Ei eettisiä ongelmia.
Toimikunnan mukaan tutkimus toteutettavissa suunnitelman mukaisesti.

Tampereella 28.1. 2013

Puheenjohtaja

Merk.
Markku Ojanen

Sihteeri

Heikki Eilo